

ДЕЯКІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ БАЗИ ДАНИХ «ЗНАМЕННІ ТА ПАМ'ЯТНІ ДАТИ У СФЕРІ ОСВІТИ»

*Н. В. Вараксіна, науковий співробітник відділу науково-освітніх
інформаційних ресурсів*

Наукова діяльність зі збирання, опрацювання та систематизації інформації у галузі педагогіки та освіти завжди була пріоритетним напрямом у роботі ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського. Про широту діапазону діяльності бібліотек свідчать різноманітні напрями (науково-інформаційний, аналітичний тощо) та форми роботи.

Схарактеризовано один із провідних напрямів роботи щодо висвітлення значних історичних та культурних подій для кожного прийдешнього року в календарі знаменних та пам'ятних дат у галузі освіти та педагогічної науки (Календар), який бібліотека щорічно складає та оприлюднює на своєму вебпорталі.

Зазначено, що цей підхід дає змогу акумулювати унікальну інформацію, що відображає історію педагогіки, психології та освіти в одному документі, тому популярність подачі матеріалу у вигляді Календаря цілком зрозуміла.

Враховано, що на підготовку календарів щорічно витрачається чимало часу, оскільки потрібно щорічно уточнювати дати подій, а інформацію працівники беруть із різних джерел, не завжди авторитетних та перевірених. Найбільшим мінусом такої «ручної» технології створення календарів була їхня мінімальна навігація, а саме: щоб вибрати всі знаменні події, які відбулися у певну дату, необхідно було переглянути всі три тематичні розділи. Тому з 2020 року співробітники бібліотеки формують локальну додаткову базу даних «Календар знаменних дат» (БД КЗД) у АБІС ІРБІС64, яка включає фактографічну інформацію щодо історії освіти та питань педагогіки.

Розглянуто формат даних Community Information, який існує у структурі форматів сімейства MARC 21. Цей формат даних досі не має аналогів у форматах UNIMARC, хоча він замикає логічну структуру опису даних, заради яких створюються записи в електронних каталогах. Саме завдяки можливості описати події та об'єкти соціуму, побудувати поля зв'язку між ними, а також зв'язки з інформаційними джерелами (бібліографічними описами), замикається логічний ланцюжок «об'єкт – джерело – опис джерела». Цей формат MARC 21 Community Information містить набір необхідних полів для опису подій, організацій, органів влади, спільнот та багато іншого. Формат бази даних «Знаменні та пам'ятні дати у сфері освіти» використовує ті самі принципи, що дає змогу формувати інформацію про:

- персоналії (визначні особистості, академіки та члени-кореспонденти НАПН);
- організації (установи НАПН України тощо);
- співтовариства (наукові, студентські спільноти);
- історичні події, відкриття, свята;
- конференції;
- літературні та наукові твори.

Констатовано, що використання цієї бази даних дає змогу отримати штатне та легко тиражоване рішення, на основі якого надалі можуть бути створені інформаційні ресурси, що легко конвертуються у сумісні стандартні формати MARC. Також це рішення може бути використане для обміну даними між організаціями, що зумовить значне скорочення витрат на формування БД КЗД у бібліотеках. Все це дасть змогу спроектувати корпоративні схеми для спільної роботи зі створення баз даних, що містять інформацію про події та об'єкти соціуму.

ТЕНДЕНЦІЇ ТА ВЕКТОРИ РОЗВИТКУ ІНФОРМАЦІЙНИХ РЕСУРСІВ ПРОВІДНИХ КНИГОЗБІРЕНЬ МЕРЕЖІ ОСВІТЯНСЬКИХ БІБЛІОТЕК В УМОВАХ ГЛОБАЛЬНИХ ВИКЛИКІВ

*О. Л. Гончаренко, науковий співробітник відділу науково-освітніх
інформаційних ресурсів*

Мережа освітянських бібліотек Міністерства освіти і науки України та Національної академії педагогічних наук України є найчисленнішою в бібліотечній системі України – вона об'єднує майже 15 тисяч книгозбірень різних видів. З метою координації діяльності та інформування про заплановану науково-інформаційну продукцію, заходи міжнародного, всеукраїнського та обласного рівнів, які організовуються з метою сприяння інноваційному розвитку системи національної освіти й підвищення кваліфікації бібліотечних працівників, науковці Державної науково-педагогічної бібліотеки України ім. В. О. Сухомлинського щороку укладають довідкове видання «Науково-інформаційна та соціокультурна діяльність провідних освітянських бібліотек». До створення Довідника долучаються 56 провідних освітянських бібліотек, зокрема Львівська обласна науково-педагогічна бібліотека та Науково-педагогічна бібліотека міста Миколаєва, шість спеціальних наукових бібліотек установ НАПН України, двадцять сім бібліотек закладів вищої освіти педагогічного та інженерно-педагогічного профілів III–IV рівнів акредитації та двадцять бібліотек обласних інститутів післядипломної педагогічної освіти.

Аналіз матеріалів, поданих до Довідника протягом 2020–2022 років, засвідчує, що незважаючи на складні умови роботи, зумовлені пандемією та повномасштабною війною в Україні, освітянські бібліотеки швидко відреагували і продовжили активно розвивати онлайнові сервіси. На сьогодні всі провідні бібліотеки освітянської мережі мають власний сайт або вебсторінку, які є багатофункціональним інтерактивним інструментом з надання інформаційних послуг. Загалом через інтернет-представництва освітянських бібліотек користувачі мали змогу скористатися повнотекстовими базами даних, електронними каталогами, каталогами нових надходжень (майже 80 баз даних власної генерації) та отримати доступ до інших електронних баз даних (передплачених та безкоштовних). Аналіз форм видання науково-методичних матеріалів та вторинних інформаційних ресурсів, які готують фахівці освітянських бібліотек, підтверджує, що починаючи з 2008–2009 років все більше продукції почали подавати не тільки в друкованій формі, а й